

Brech yr ieir ymysg Plant

Taflen Wybodaeth i Gleifion

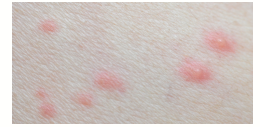
Gwasanaeth Anhwyllderau Cyffredin

Dylech ddefnyddio'r daflen hon dim ond os yw'ch fferyllydd wedi eich cynghori ynglŷn â chyflwr eich plentyn.

Mae brech yr ieir yn salwch cyffredin ymysg plant. Mae'n cael ei achosi gan firws a'r prif symptom yw brech goslyd, smotiog a all fod unrhyw le ar y corff.

Ar y dechrau, gall plant deimlo'n sâl, colli eu chwant bwyd a chael tymheredd uchel. Yna mae brech yr ieir yn ffurfio mewn tri cham:

1. Mae smotiau coch bach yn ymddangos.
2. Ar ôl 12 i 24 awr mae'r smotiau'n troi'n bothelli coslyd.
3. O fewn 5 diwrnod mae'r pothelli'n ffurfio crach. Mae'r crach fel arfer yn disgyn i ffwrdd ar ôl 1 i 2 wythnos.

smotiau brech yr ieir

pothelli brech yr ieir

crach brech yr ieir

Trin ac atal

Mae brech yr ieir fel arfer yn ysgafn a bydd yn gwella ar ei phen ei hun o fewn 1 i 2 wythnos.

Meddyginiaethau sy'n gallu helpu

Nid yw'r meddyginiaethau hyn yn addas i bawb. Gwnewch yn siŵr eich bod wedi gofyn i'ch fferyllydd am gyngor ynghylch pa driniaeth sydd orau i'ch plentyn.

Gall plant dros 2 fis oed gael **parasetamol** i helpu i ostwng eu tymheredd a helpu gyda phoen neu anghysur.

Os yw'ch plentyn dros 1 oed ac yn cael trafferth cysgu oherwydd y cosi, efallai y bydd eich fferyllydd yn awgrymu rhoi gwrth-histamin o'r enw **clorphenamine** iddo. Mae clorphenamine yn helpu i atal y cosi. Gall hefyd wneud i'ch plentyn deimlo'n gysglyd.

Gall rhoi eli **calamin** ar y smotiau hefyd helpu i leddfu'r cosi.

Peidiwch â rhoi ibuprofen i'ch plentyn gan y gallai hyn achosi heintiau croen difrifol mewn plant â brech yr ieir.

Darllenwch y daflen wybodaeth i gleifion sy'n dod gyda'ch meddyginiaeth bob amser.

Os ydych chi'n poeni am unrhyw sgîl-ffeithiau o driniaeth, rhowch wybod i feddyg, nyrs neu fferyllydd. Gallwch hefyd adrodd am sgîl-ffeithiau ar [ap](#) neu [wefan](#) Cerdyn Melyn.

Er mwyn lleihau'r cosi, gallwch wneud y canlynol:

- rhoi bath i'ch plentyn mewn dŵr oer a sychu ei groen drwy batio tywel arno
- rhoi eli neu gel oeri ar ei smotiau – gofynnwch i'ch fferyllydd am gyngor

Trin ac atal

I gadw eich plentyn yn gyfforddus gallwch wneud y canlynol:

- sicrhau ei fod yn yfed digon (rhowch gynnig ar lolïau iâ os nad yw'ch plentyn yn yfed)
- ei roi mewn dillad â ffabrigau llyfn, oer, cotwm
- ei atal rhag mynd yn rhy boeth neu'n rhy oer
- cadw ei ewinedd yn fyr ac yn lân i leihau creithio neu haint wrth grafu

Sut mae brech yr ieir yn cael ei lledaenu

Mae haint brech yr ieir yn lledaenu'n hawdd. Gallwch ei dal drwy fod yn yr un ystafell â rhywun sydd â'r haint. Gall brech yr ieir hefyd gael ei lledaenu trwy'r hylif o bothelli'r frech. Gall pobl sydd â brech yr ieir heintio eraill o 24 awr cyn i'r smotiau ymddangos nes bod y pothelli'n troi'n grach.

Gall brech yr ieir gael effeithiau difrifol ar y canlynol:

- menywod beichiog
- babanod dan 4 wythnos oed
- pobl â systemau imiwnedd gwan, er enghraifft o driniaeth canser neu therapi steroid
- pobl sydd eisoes â phroblemau croen
- pobl sydd eisoes â chyflyrau sy'n effeithio ar eu hanadlu

Dylai plant sydd â brech yr ieir gadw draw o'r grwpiau hyn o bobl a'r ysgol neu'r feithrinfa nes bod pob pothell wedi troi'n grach.

Pryd i chwilio am help

Cysylltwch â'ch meddyg teulu ar frys neu ffoniwch 111 os oes gan eich plentyn symptomau brech yr ieir a:

- ei fod yn gwaethygu'n sydyn
- mae'r croen o amgylch y smotiau brech yr ieir yn boeth, yn boenus, ac yn goch neu wedi afliwio
- mae'n pi-pi'n llai aml nag arfer ac yn sychedig, yn benysgafn neu'n flinedig
- mae ganddo beswch parhaus
- mae ganddo dymheredd uchel nad yw'n dod i lawr gyda pharasetamol
- mae'n llai na 3 mis oed ac mae ganddo dymheredd o 38°C neu uwch neu dymheredd o 39°C neu uwch os yw e rhwng 3 a 6 mis oed

Ffoniwch 999 neu ewch i'r Adran Damweiniau ac Achosion Brys os yw'ch plentyn:

- yn dioddef poen yn y frest neu'n cael trafferth anadlu
- yn ddryslud, yn wan, yn chwydu, yn cael trafferth aros yn effro, â chur pen gwael neu wddf stiff

Os ydych yn poeni nad yw cyflwr eich plentyn yn gwella, neu ei fod yn gwaethygu, siaradwch â'ch meddyg teulu.

Mwy o wybodaeth

Am fwy o wybodaeth am frech yr ieir neu feddyginiaeth, siaradwch â'ch fferylllydd neu edrychwch ar y gwefannau canlynol:

GIG: <https://www.nhs.uk/conditions/chickenpox/>

Patient UK: <https://patient.info/skin-conditions/viral-rashes/chickenpox-in-children>

Medicines A-Z: <https://www.nhs.uk/medicines/>

Mae gwybodaeth o'r adnoddau uchod wedi'i chynnwys yn y daflen hon.

Mae'r daflen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This leaflet is also available in English.

Fersiwn: 1 Cyhoeddwyd: Mai 2023
Pob delwedd o Getty Images a Canva Pro

GCFC | WMAS
Gwasanaeth Cyngor ar Feddyginiaethau Cymru
Welsh Medicines Advice Service